

Sygn. akt VII U 1447/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Dorota Michalska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w dniu 14 listopada 2019 r. w Warszawie

sprawy M. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W.

o przeliczenie emerytury

na skutek odwołania M. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 12 kwietnia 2019 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

W dniu 29 kwietnia 2019 r. M. G. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. z dnia 12 kwietnia 2019 r., znak: (...) wnosząc o zmianę skarżonej decyzji w całości i ponowne obliczenie wysokości emerytury w związku orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego. Jak wynika z uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r. za niezgodny z Konstytucją RP uznano art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie którego została obliczona wysokość jej emerytury (odwołanie z dnia 29 kwietnia 2019 r., k. 3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 20 maja 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c., a uzasadniając swe stanowisko wskazał, że w zaskarżonej decyzji odmówił ubezpieczonej uchylecia decyzji z dnia 3 września 2013 r., znak: (...) i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa. Powołał się przy tym na art. 146 i art. 151 k.p.a., zgodnie z którym uchylene decyzji z powodu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, na podstawie którego została wydana decyzja, nie może nastąpić, jeśli od dnia doręczenia decyzji upłynęło 5 lat; w takiej sytuacji organ ogranicza się do stwierdzenia wydania decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazuje okoliczności, z powodu których nie uchylił tej decyzji. W ocenie organu rentowego w przedmiotowej sprawie od dnia doręczenia decyzji z dnia 3 września 2013 r. minęło 5 lat, zatem nie było możliwe jej uchylene (odpowiedź na odwołanie z dnia 20 maja 2019 r., k. 8 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. G., urodzona (...) ma przyznane prawo do wcześniejszej emerytury od 25 czerwca 2008 r. na podstawie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 4 września 2008 r., znak: (...). Wysokość emerytury obliczono na podstawie art. 53 w zw. z art. 46 ust. 1 i art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W kolejnych latach emerytura była waloryzowana i przeliczana. Na dzień 1 marca 2013 r. jej wysokość ustalono w kwocie 1.455,62 zł brutto (wniosek o emeryturę z załącznikami, k. 1-11 tom I a.r., decyzja ZUS z 25 czerwca 2008 r., k. 65 tom I a.r., decyzje ZUS w sprawie waloryzacji i przeliczenia emerytury, k.77, k. 81, k. 82, k. 83, k. 90, k. 96).

W dniu 8 sierpnia 2013 r. M. G. złożyła w ZUS (...) Oddział w W. wniosek o emeryturę w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego.

Po rozpoznaniu wniosku organ rentowy decyzją z dnia 3 września 2013 r., znak: (...) przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od 25 sierpnia 2013 r., tj. nabycia uprawnień do emerytury powszechnej. Wysokość emerytury, obliczonej zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wyniosła 1.205,13 zł i była niższa od dotychczas wypłacanej emerytury wcześniejszej, wobec czego organ rentowy wskazał, że nadal będzie wypłacana emerytura przyznana na podstawie art. 29 ustawy emerytalnej w kwocie 1.455,62 zł. (wniosek o emeryturę z 8 sierpnia 2013 r., k. 1-7 tom II a.r., decyzja ZUS z 3 września 2013 r., k. 19 tom II a.r.).

W dniu 25 marca 2019 r. M. G. złożyła w ZUS (...) Oddział w W. skargę o wznowienie postępowania w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019r. (skarga o wznowienie postępowania z 25 marca 2019 r., k. 108 tom II a.r.).

W odpowiedzi na powyższe Zakład Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 12 kwietnia 2019 r. wznowił postępowanie w sprawie emerytury zakończone decyzją z dnia 3 września 2013 r. Następnie w tym samym dniu, tj. 12 kwietnia 2019 r., wydał decyzję znak: (...) w której odmówił uchylenia decyzji z dnia 3 września 2013 r., znak: (...) i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 146 k.p.a. uchylenie decyzji nie może nastąpić jeżeli od dnia doręczenia decyzji upłynęło 5 lat. W takim przypadku na podstawie art. 151 § 2 k.p.a. organ administracji publicznej ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazuje okoliczności, z powodu których decyzji nie uchylił (decyzja ZUS z 12 kwietnia 2019 r., k.110 tom II a.r., postanowienie o wznowieniu postępowania z dnia 12 kwietnia 2019 r., k.112 tom II a.r.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny, na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy oraz aktach rentowych odwołującej. Zdaniem Sądu, powołane wyżej dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Nie były one przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie było niezasadne i jako takie podlegało oddaleniu.

Rozpoznanie sprawy w rozpatrywanym przypadku nastąpiło na posiedzeniu niejawnym. Taką możliwość daje art. 148¹ § 1 k.p.c. (Dz. U. z 2019r., poz. 1460), który przewiduje, że sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. W przedmiotowej sprawie okoliczności faktyczne nie były w sprawie sporne, a zatem nie zachodziła potrzeba przeprowadzania dowodów. Spór dotyczy jedynie prawa. Ponadto strony nie wniosły o przeprowadzenie rozprawy. W tych okolicznościach Sąd na podstawie powołanego przepisu ocenił, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy i wydanie rozstrzygnięcia na posiedzeniu niejawnym.

Przechodząc do oceny zaskarżonej decyzji, na wstępie należy przypomnieć, że spór w przedmiotowej sprawie powstał w związku z tym, że Trybunał Konstytucyjny w dniu 6 marca 2019r. wydał wyrok w sprawie o sygn. P 20/16, w którym orzekł o niezgodności z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017r., w zakresie, w jakim dotyczy kobiet urodzonych w (...)r., które przed dniem 1 stycznia 2013r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy.

Konsekwencją każdego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, wynikającą z art. 190 ust. 4 Konstytucji RP, jest to, że takie orzeczenie stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. 2018r., poz. 1270 ze zm.), zwana dalej ustawą emerytalną, nie zawiera odpowiedniej regulacji określającej wprost zasady i tryb postępowania w omawianym przypadku. Co prawda, można byłoby rozważać zastosowanie w takiej sytuacji art. 114 ust. 1 tej ustawy, zgodnie z którym prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, jednakże takie stanowisko nie jest uprawnione, co potwierdza orzecznictwo (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2014r., III UZP 3/13; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2017r., III UK 117/16; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 16 marca 2016r., III AUa 455/15; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2018r., I UK 355/17). Wskazany pogląd opiera na tym, że art. 190 ust. 4 Konstytucji RP wyraźnie odsyła w przypadku w nim określonym do przepisów określających zasady i tryb wznowienia postępowania. Tymczasem instytucja przewidziana w art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie jest wznowieniem postępowania sensu stricto, lecz co najwyżej "swoistym wznowieniem postępowania" (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2003r., III UZP 5/03 i orzecznictwo tam powołane), ma szerszy charakter niż wznowienie postępowania i nieco odmienne od niego przesłanki. Z istoty swej służy też innym celom, pozwalając - przy wykorzystaniu mniej rygorystycznych podstaw niż określone w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego podstawy wznowienia takiego postępowania - ponownie ustalić prawo do świadczeń emerytalno-rentowych lub ich wysokość. Nie jest też ograniczona jakimkolwiek terminem. Co jednak szczególnie istotne, orzeczenie, o którym mowa w art. 190 ust. 4 Konstytucji, stanowi samodzielną i szczególną podstawę wznowienia postępowania wymienioną *expressis verbis* w przepisach regulujących postępowanie zarówno sądowe (art. 401¹ k.p.c. i art. 540 § 2 k.p.k.), jak i administracyjne (art. 145a k.p.a.). Stosownie do art. 124 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w postępowaniu w sprawach o świadczenia określone w niej stosuje się zaś przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Za przepis, na podstawie którego może dojść do wzruszenia decyzji organu rentowego wydanej w oparciu o akt normatywny uznany orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego za niezgodny z Konstytucją, należy zatem uznać art. 145a k.p.a., w myśl którego można żądać wznowienia postępowania również w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja (§ 1). W takim przypadku skargę o wznowienie postępowania wnosi się w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.

W rozpatrywanej sprawie – wobec faktu, że w dniu 6 marca 2019r. Trybunał Konstytucyjny wydał wymieniony wcześniej wyrok w sprawie o sygn. P 20/16 - organ rentowy, stosując powołany art. 145a k.p.a. w związku z art. 149 k.p.a. wznowił postępowanie, lecz nie uchylił decyzji z dnia 2 października 2013r., wskazując jako podstawę takiego rozstrzygnięcia art. 146 § 1 k.p.a. Wymieniony przepis przewiduje, że uchylenie decyzji z przyczyn określonych w art. 145 § 1 pkt 1 i 2 nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło dziesięć lat, zaś z przyczyn określonych w art. 145 § 1 pkt 3-8 oraz w art. 145a i art. 145b, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło pięć lat.

W sprawie poddanej kontroli sądu nie budzi wątpliwości, że od daty doręczenia decyzji z dnia 3 września 2013r., której uchylecia domaga się ubezpieczona, upłynęło 5 lat. Ubezpieczona nie kwestionowała okoliczności doręczenia jej ww. decyzji, zaś ze zgromadzonej w aktach organu rentowego dalszej korespondencji dotyczącej zaświadczeń o wysokości wynagrodzenia dostarczanych przez M. G. i związanych z tym decyzji organu rentowego o rozliczeniu emerytury, można wysnuć wniosek, że decyzja z 73 września 2013r. została jej doręczona. W takiej sytuacji zastosowanie przez organ rentowy art. 151 § 2 k.p.a. było prawidłowe. Wskazany przepis stanowi, że w przypadku, gdy w wyniku wznowienia postępowania nie można uchylić decyzji na skutek okoliczności, o których mowa w art. 146, organ administracji publicznej ograniczy się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazania okoliczności, z powodu których nie uchylił tej decyzji.

W przedmiotowej sprawie Sąd, dokonując analizy stanowiska M. G., nie znalazł więc podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji poprzez uchylenie decyzji z 3 września 2013r. i ponowne wyliczenie emerytury. Uchylenie decyzji z przyczyn określonych w art. 145 § 1 pkt. 3-8 oraz w art. 145a nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło pięć lat, co oznacza, że organ administracyjny rozpoznający sprawę po wznowieniu postępowania musi badać nie tylko, czy istniały przyczyny wznowienia, ale także czy na przeszkodzie ewentualnemu rozstrzygnięciu sprawy co do istoty nie stoją okoliczności, o jakich mowa w cytowanym art. 146 k.p.a. (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17 września 1999r., sygn. akt I SA 1956/98). Przepis ten zawiera dwie przesłanki negatywne ograniczające dopuszczalność uchylenia decyzji administracyjnej w trybie wznowienia postępowania. W przypadku upływu pięcioletniego terminu od daty doręczenia decyzji organ rentowy nie może orzec co do istoty sprawy. Zgodnie z poglądami orzecznictwa upływ tego terminu jest bezwarunkowy, niezależny od okoliczności, które go spowodowały. Termin taki nie może być przywrócony na podstawie art. 58 k.p.a., a jego upływ pozbawia organ administracyjny prowadzący wznowione postępowanie możliwości orzeczenia co do istoty i ewentualnego uchylenia lub zmiany decyzji wydanej w postępowaniu zwykłym (wyrok Wojewódzkiego Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 listopada 2005r., sygn. akt VII SA/Wa 463/05 oraz wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 30 kwietnia 2009r., sygn. akt II OSK 124/09).

Zaznaczenia wymaga także, że choć w wyroku z dnia 6 marca 2019r. Trybunał Konstytucyjny wskazał na możliwość dochodzenia wyrównania świadczeń przez wszystkie kobiety objęte zakresem przedmiotowego orzeczenia, to jednocześnie orzeczenie to nie doprowadziło do wyrugowania z systemu prawa omówionych przepisów art. 146 i art. 151 k.p.a., które nadal wiążą przy rozpatrywaniu skarg o wznowienie postępowania. Z kolei wskazanie w uzasadnieniu powyższego orzeczenia na powinność ustawodawcy wprowadzenia odpowiednich regulacji w celu zagwarantowania jednolitych zasad zwrotu świadczeń należnych uprawnionym, świadczy o świadomości TK co do przedstawionego wyżej problemu. Stąd też, na marginesie powyższych rozważań, Sąd wskazuje, że problematyka stanowiąca przedmiot rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu z dnia 6 marca 2019r. skutkowałą podjęciem przez ustawodawcę inicjatywy w zakresie uregulowania sposobu przeliczania emerytury z uwzględnieniem rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego. W dniu 15 maja 2019r. wniesiono senacki projekt ustawy mający na celu przywrócenie możliwości pobierania wyższej emerytury tym ubezpieczonym, które pobierały wcześniejszą emeryturę bez obiektywnej wiedzy, że kwoty tego świadczenia pomniejszą emeryturę powszechną. Projekt ten z dniem 15 lipca 2019r. przekazano do Sejmu w celu kontynuowania prac legislacyjnych, które ostatecznie nie zostały zakończone przed końcem VIII kadencji Sejmu. Jednak na dzień 13 listopada 2019r. Marszałkowi Senatu RP przedłożono tożsamy do wspomnianego senacki projekt o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (... nr 12), co pozwala zakładać, że kwestia ustalania emerytur powszechnych kobiet urodzonych w (...) roku, poruszona w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019r., będzie przedmiotem działań legislacyjnych podczas obecnej kadencji Parlamentu RP.

Podsumowując zaprezentowaną argumentację wskazać należy, że Sąd Okręgowy aktualnie, uwzględniając cytowane przepisy, nie znalazł podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji, wobec czego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie podlegało oddaleniu.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć(...)

M.P.